
MEZINÁRODNĚPRÁVNÍ ASPEKTY NÁSILÍ NA ŽENÁCH

Autoreferát

Petra Presserová

Vedoucí disertační práce: prof. JUDr. PhDr. Veronika Bílková, Ph.D., E.MA.

Studijní program: Teoretické právní vědy – Mezinárodní právo

1. Úvod

Každou hodinu na světě zemře násilnou smrtí ze strany někoho z vlastní rodiny více než pět žen.¹ Globálně zažila každá třetí žena znásilnění.² Každá sedmá dívka v Evropě zažila pohlavní zneužívání.³ Přibližně 700 milionů dnešních dospělých žen po celém světě bylo provdáno jako nezletilé děti.⁴

Jen těchto pár čísel ukazuje, že genderově podmíněné násilí na ženách je devastujícím globálním fenoménem. Způsobuje nevyčísitelnou újmu na psychickém i fyzickém zdraví žen, brání jim v plnohodnotném výkonu jejich lidských práv, je překážkou pro dosažení rovnosti ve společnosti a udržitelného rozvoje. Je druhem diskriminace žen a porušováním řady lidských práv. Zmíněná fakta ve spojení se zdrcujícími příběhy žen, které zažily domácí a sexualizované násilí, jež dlouhodobě a každodenně slýchám ve svém zaměstnání, mě dovedla k rozhodnutí věnovat prostor předkládané disertační práce tomuto tématu. V tomto autoreferátu shrnuji výzkumné téma práce, výzkumnou otázku, cíle práce, postup hledání příslušné odpovědi a konečně výstupy, přínosy a závěry.

2. Předmět výzkumu

Násilí na ženách lze zkoumat prostřednictvím řady vědních oborů. Má disertační práce se na něj zaměřuje z pohledu mezinárodního práva lidských práv. Téma násilí na ženách totiž bylo pro mezinárodní právo dlouho neviditelné: považovalo se za „soukromý“ problém patologických jednotlivců, do kterého nemají státy, a tím spíše pak mezinárodní společenství, zasahovat. Postupem času se však toto nazírání změnilo. Začala se pojmenovávat strukturální a systémová povaha násilí na ženách, pomalu se lépe rozumělo jejímu propojení se sociokulturním kontextem. Násilí na ženách se začalo označovat za genderově podmíněné, čímž se vyneslo na světlo to, jak disproporčně je zasahuje, i to, že na něj působí společenská očekávání od žen a mužů, tradice a role. Pojmenovalo se jako významný strukturální problém.

¹ UN WOMEN. *Five essential facts to know about femicide* [online]. 2022 [cit. 06.08.2023]. Dostupné z:

<https://www.unwomen.org/en/news-stories/feature-story/2022/11/five-essential-facts-to-know-about-femicide>.

² WHO. *Violence against Women* [online]. 2021 [cit. 06.08.2023]. Dostupné z: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women>.

³ WHO. *European Report on Preventing Child Maltreatment* [online]. Kodaň: WHO, 2013 [cit. 06.08.2023]. ISBN 978-92-890-0028-4. Dostupné z: <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/326375/9789289000284-eng.pdf?sequence=1&isAllowed=y>, str. 15.

⁴ RADA EVROPY. *Gender matters: A manual on addressing gender-based violence affecting young people* [online]. 2. vydání. Štrasburk: Rada Evropy, 2019 [cit. 27.11.2021]. ISBN 978-92-871-8958-5. Dostupné z: <https://rm.coe.int/gender-matters-a-manual-on-addressing-gender-based-violence-affecting-/16809e1c34>, str. 16.

Ve vymezené problematice lze najít dvě výzkumná témata. Za prvé, na univerzální úrovni systému ochrany lidských práv doposud neexistuje závazný instrument, který by zakotvoval specifické normy proti násilí na ženách. Praxe však ukazuje, že i bez existence takových norem dochází k potírání násilí na ženách a shledávání odpovědnosti států za jeho výskyt. Nejprve mne proto zajímá, jak zde k takovému zajišťování ochrany před násilím na ženách dochází. Za druhé, na úrovni regionů Ameriky a Evropy se již specifické smluvní úpravy proti násilí na ženách objevují: Meziamerická úmluva o předcházení, trestání a vymýcení násilí na ženách (Úmluva Belém do Pará)⁵ a Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí (Istanbulská úmluva).⁶ V jejich případě má smysl zkoumat, jaké poskytují standardy potírání tohoto násilí, jak jsou si vzájemně podobné a jak mohou normotvorně působit a ovlivňovat dění na úrovni jiných organizací, procesů a národních jurisdikcí.

Práce se tak ve vztahu k oběma zmíněným výzkumným tématům věnuje lidskoprávním možnostem, instrumentům a mechanismům, prostřednictvím kterých mezinárodní právo zajišťuje potírání násilí na ženách a dovolávání se ochrany před ním. Výzkum se proto zabývá normami mezinárodního práva lidských práv na různých úrovních, jejich podobou, praxí a působením. Částečně se také zabývá českým právním řádem. Práce míní podchytit spíše širší, obecnější lidskoprávní přístup k problematice. Z toho důvodu se nezabývá implikacemi, které může mít násilí na ženách pro mezinárodní právo trestní ani mezinárodní humanitární právo.

3. Výzkumná otázka a cíle práce

Ve vztahu ke zkoumání obou témat formuluji jednotnou výzkumnou otázku, a to:

Jakým způsobem zajišťuje mezinárodní právo lidských práv ochranu před násilím na ženách?

V souvislosti s ní si práce klade následující tři cíle: (1) konceptualizovat téma násilí na ženách z pohledu lidskoprávního přístupu k problematice, a to včetně technik, skrze něž se na mezinárodní úrovni dovozuje ochrana před tímto násilím, (2) zmapovat nástroje univerzální i regionální úrovně ochrany lidských práv a garance, které poskytují i s ohledem na identifikované techniky, (3) zaměřit se detailněji na Istanbulskou úmluvu a na to, jaký může mít takový instrument vliv na systém jiných pramenů mezinárodního práva i na vnitrostátní úroveň konkrétní země.

⁵ OAS. *Meziamerická úmluva o předcházení, trestání a potírání násilí na ženách (Úmluva Belém do Pará)*. 09.06.1994 (dále jen „Úmluva Belém do Pará“).

⁶ Rada Evropy. *Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí Rady Evropy (Istanbulská úmluva)*. 11.05.2011, CETS 210 (dále jen „Istanbulská úmluva“).

Při odpovídání na výzkumnou otázku práce postupuje od systémů obecných ke specifickým a od úrovně univerzální po rovinu vnitrostátní. Na jednotlivé cíle reaguje v šesti částech, které se dále dělí na kapitoly, podkapitoly a sekce.

První část představuje násilí na ženách jakožto koncept a fenomén a nabízí jeho lidskoprávní uchopení. Druhá část teoreticky ukotvuje téma do lidskoprávní doktríny a mapuje lidskoprávní techniky, pomocí kterých mohou být zajišťovány garance před násilím na ženách v mezinárodním právu. Třetí část přibližuje univerzální rovinu systému ochrany lidských práv. Zabývám se i tím, jestli je ochrana na univerzální úrovni dostačující a zda by bylo namístě uvažovat o vzniku globální lidskoprávní úmluvy proti násilí na ženách. Čtvrtá část činí podobnou analýzu jako třetí část, nicméně ve vztahu k regionální úrovni, přičemž zatím vědomě opomímí specifické regionální úmluvy. Těm se totiž samostatně věnuje pátá část. Ta analyzuje specifické regionální instrumenty Úmluvu Belém do Pará a Istanbulskou úmluvu, včetně jejich povahy a obsahu. Nabízí jejich srovnání a překlad Úmluvy Belém do Pará do češtiny, který doposud v dohledatelné oficiální literatuře v českém jazyce neexistuje. V poslední řadě se šestá část zaměřuje již pouze na Istanbulskou úmluvu. Zamýšlí se nad možným vlivem, který tato úmluva mohla a může mít jak na jiné mezinárodní prameny (návrh směrnice Evropské unie o potírání násilí na ženách) a mechanismy (praxe Evropského soudu pro lidská práva, ESLP), tak potenciálně na národní úroveň (případová studie České republiky).

4. Metodologie

Práce při nacházení odpovědi na výzkumnou otázku používá řadu metod. Základní z nich je analytická deskripce pomocí systematického studia relevantních pramenů. Výzkum však nepojímám jako čistě doktrinální. Právní aspekty potírání násilí na ženách popisují interdisciplinárním prismaem, ve kterém se promítá ovlivnění dalšími společenskovedními obory (psychologie, sociologie).⁷ Díky tomu poskytnou výstupy práce komplexnější obraz, než by dokázal nabídnout ryze doktrinální přístup. Zjištění analytické deskripce jsou následně podrobena kritické analýze⁸ a evaluaci existujících systémů a nástrojů. Práce je doplněna i o komparativní metodu s důrazem na interkulturní porovnání⁹ systémů ochrany vymezených v klíčových dokumentech pro oblast Evropy a Latinské Ameriky. V neposlední řadě využívám koncept exploratorní případové

⁷ Srov. MCCONVILLE, Mark a Wing Hong CHUI. *Research Methods for Law*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2017. ISBN 978-1-4744-0321-4, str. 3 a n.

⁸ SMEKAL, Hubert a Katarína ŠIPULOVÁ. Empirický právní výzkum. *Jurisprudence* [online]. 2016(6), 31-38 [cit. 06.10.2023]. ISSN 1802-3843. Dostupné z: <http://www.jurisprudence.cz/cz/casopis/empiricky-pravni-vyzkum.m-213.html>, str. 32.

⁹ NEŠPOR, Zdeněk R. Sociologická encyklopedie. *Sociologický ústav AV ČR* [online]. 2024 [cit. 01.02.2024]. Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Vyzkum_komparativni.

studie (*case study*),¹⁰ a to ve vztahu k popisu kontextu České republiky. Na relevantních místech se také opírám o vlastní empirickou zkušenost, kterou jsem nabyla při poskytování právního poradenství obětem domácího a sexualizovaného násilí v rámci svého zaměstnání a soustavném konzultování problematiky s kolegyněmi a kolegy z praxe.

Jako hlavní zdroje využívám mezinárodní lidskoprávní úmluvy, dokumenty primárního a sekundárního práva Evropské unie, *soft law* dokumenty mezinárodních organizací, další podpůrné, výkladové či procesní dokumenty mezinárodních organizací, rozsudky mezinárodních lidskoprávních soudů, rozhodnutí kvasijudiciálních lidskoprávních orgánů, monografie, odborné články, komentářovou literaturu a konzultace s odbornicemi a odborníky z praxe. Pracuji primárně se zdroji v angličtině, sekundárně také v češtině a španělštině. Za cizojazyčnými zdroji a také za konzultacemi s autoritami respektovanými v oboru jsem během studia vycestovala při dvou zahraničních výjezdech (Universidad de Carlos III de Madrid, University of Malta).

5. Výstupy a závěry práce

Výstupy práce se věnují teorii a praxi tématu potírání násilí na ženách. Práce staví především na zahraniční literatuře a zároveň reaguje na mezery ve stávajícím poznání. Nově rozpracovává následující analytické aspekty tématu: konceptualizace násilí na ženách podle lidskoprávní hodnoty, kterou porušují; systematická a explicitní kompilace lidskoprávních technik dovozování ochrany před násilím na ženách, komparace Istanbulské úmluvy a Úmluvy Belém do Pará, analýza vlivu Istanbulské úmluvy na znění návrhu směrnice Evropské unie o potírání násilí na ženách a také na judikaturu ESLP. Díky tomu má předkládaná disertační práce ve svém rozsahu a pojetí ambici přinést text originální a přínosný nejen pro český akademický kontext, a to i v důsledku kombinace teoretických východisek, praktických zkušeností z práce s oběťmi a komplexního lidskoprávního přístupu.

Výzkum je zároveň relevantní obzvláště pro české prostředí. V české literatuře nově mapují meziamerický regionální standard a přináším překlad Úmluvy Belém do Pará do češtiny, který doposud v dohledatelné oficiální literatuře v českém jazyce neexistuje. Dále propojuji pohled mezinárodního práva a také české praxe s možnými dopady ratifikace Istanbulské úmluvy Českou republikou, přináším hlubší zmapování toho, v jaké míře může být potřebné přizpůsobit české trestní právo hmotné diskutovanému návrhu evropské směrnici proti násilí na ženách, která vyžaduje kriminalizaci řady trestných činů typických pro násilí na ženách. Vnímám proto možnost napsat tuto práci jako šanci přispět do českých debat o standardech ochrany před násilím na ženách

¹⁰ Srov. CHRASTINA, Jan. *Případová studie – metoda kvalitativní výzkumné strategie a designování výzkumu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2019. ISBN 978-80-244-5373-6, str. 98-99.

na mezinárodní i vnitrostátní úrovni, které jsou velmi aktuální právě ve světle tématu české (ne)ratifikace Istanbulské úmluvy.

Práce dochází k tomu, že zajišťování ochrany před násilím na ženách v mezinárodním právu je mohutný, mnohvrstevnatý proces, který reflektuje řadu přístupů a kombinuje různé prameny práva. Na výzkumnou otázku předkládám komplexní odpověď, kterou dělím do čtyř dimenzí.

První z nich je rovina doktrinální. Tato rovina reaguje na první cíl práce, konkrétně konceptualizovat téma násilí na ženách z pohledu lidskoprávního přístupu k problematice, včetně zmapování technik dovozování ochrany. V teoretické rovině totiž existuje několik způsobů, jak je možné dovést ochranu před násilím na ženách. Tato práce identifikovala tři, potažmo čtyři, takové techniky. První z nich je dovození ochrany před násilím na ženách pomocí jeho pojmenování jako druhu diskriminace žen. Jde o hojně využívanou techniku univerzální úrovně systému ochrany lidských práv, která veškeré normy související s potíráním diskriminace přímočaře vztahuje také k činům násilí na ženách. Druhou technikou je interpretace a transformace již zakotvených lidských práv tak, aby výklad dovedl i nepřipustnost násilí na ženách. Tento způsob se výrazně objevuje na úrovni regionálních lidskoprávních systémů a vyvěrá z toho, že násilí na ženách je porušením řady existujících lidských práv. Konečně třetí technika přijímá proti násilí na ženách specifické normy, jež jsou tematicky „šité na míru“. Tu lze rozpoznat především v regionálních úmluvách proti násilí na ženách (Istanbulské úmluvě a Úmluvě Belém do Pará). Zároveň se tyto tři techniky mezi sebou různě prolínají, a proto lze hovořit i o jedné kvazi-technice spočívající v jejich fúzi.

Za nejvhodnější přitom považuji třetí techniku spočívající v přijímání konkrétní, specifické úpravy. Právě ta dokáže nejpřesněji podchytit všechny aspekty problematiky, podrobně ji propracovat a má potenciál poskytnout komplexní katalog relevantních povinností a práv, jak lze sledovat v regionálních úmluvách proti násilí na ženách. Na rozdíl od první techniky nevyžaduje vysvětlení a argumentaci toho, že násilí bylo zároveň také diskriminací; saturuje i dalekosáhlé spoléhání na výklad, jež potřebuje druhá technika.

Druhou rovinou je rovina instrumentální, jež reflektuje druhý cíl práce (tj. zmapovat nástroje univerzální i regionální úrovně ochrany lidských práv a jejich garance). Tato dimenze zahrnuje konkrétní instrumenty mezinárodního práva lidských práv, které dovozují ochranu před násilím na ženách. Práce je podrobně zanalyzovala a zaměřila se též na to, jaké zmíněné lidskoprávní techniky k zajišťování ochrany různé instrumenty využívají.

Na první pohled je vidno, že mezinárodní právo je v tomto ohledu bohaté. Existuje řada instrumentů, které po státech vyžadují reakci proti násilí na ženách. Značně se však liší co do své

přímosti, specificity, závaznosti a právní síly. Na univerzální úrovni je úprava fragmentovaná, dostatečně se nevěnuje specifickým násilím na ženách a závazný pramen relevantní ochrany zde doposud chybí. Nepovažuji ji proto za dostatečnou a docházím k tomu, že vznik nové univerzální úmluvy OSN o potírání násilí na ženách by mohl přinést adekvátní posun kvality standardu ochrany.

Na regionální úrovni pak významnou a silnou pozici zaujaly specifické úmluvy o potírání násilí na ženách, tedy Úmluva Belém do Pará a Istanbulská úmluva, jež zavádějí konkrétní lidské právo žen na život bez násilí. Obě úmluvy jednoznačně odsuzují násilí na ženách a vymezují závazky států v této oblasti. Úmluva Belém do Pará formuluje spíše minimální pravidla, avšak možná právě díky tomu je v regionu široce přijímaná – státy se jí „nebrání“ výhradami ani jinak. Poskytuje také silný mechanismus, a to přímý přezkum dodržování povinností plynoucích z jejího článku 7 prostřednictvím Meziamerické komise pro lidská práva a Meziamerického soudu pro lidská práva (MASLP). Istanbulská úmluva naopak nabízí širokou, podrobnou, komplexní úpravu, nicméně ji obklopují kontroverze, státy její ratifikaci odkládají a zažila i odstoupení smluvní strany.

Tyto úmluvy od sebe dělí 17 let a jejich porovnání naznačuje, že jde o dokumenty, které jsou si částečně výrazně podobné, částečně se od sebe mohou učit. Obě úmluvy se staly hnacími motory změn na vnitrostátních úrovních členských států a jsou vzájemně komplementární s ostatními obecnými či polopřímými lidskoprávními dokumenty na regionální (EÚLP, AÚLP) i univerzální úrovni (CEDAW, CAT, CRC, CRPD). Úmluva Belém do Pará by po vzoru Istanbulské úmluvy mohla uvažovat o zpřesnění některých svých definic a bližší konkretizaci svých závazků; Istanbulská úmluva by se mohla inspirovat bezproblémovostí úmluvy, absencí výhrad a silným kontrolním mechanismem.

V každém případě se již celkově v mezinárodním právu konsolidovalo několik minimálních substantivních povinností států ve vztahu k násilím na ženách. Jde za prvé o negativně formulovaný závazek, aby se stát sám nedopouštěl násilím na ženách. Za druhé jde o pozitivní povinnost předcházet výskytu takového násilí, a to i pokud se ho dopustí subjekt odlišný od státu, typicky jednotlivec. Za třetí, když už dojde ke spáchání násilí na ženách, stát takový čin musí vyšetřit, potrestat pachatele a odškodnit oběť. Významným konceptem je zde standard *due diligence*, který státu káže jednat při výskytu násilí na ženách s náležitou pečlivostí. První dva jmenované závazky se s největší pravděpodobností již přetavily do mezinárodního obyčeje.

Třetí dimenzi odpovědi na výzkumnou otázku nazývám rovinou „mechanickou“. Ta se zaměřuje na mechanismy, pomocí nichž mezinárodní právo zajišťuje dohled nad naplňováním zmíněných substantivních povinností státu, případně které umožňují

jednotlivcům domáhat se svých práv na mezinárodní úrovni. Jejich zmapování taktéž odpovídá na zmíněný druhý cíl práce.

Nejčastějším mechanismem, který se objevuje na všech úrovních úpravy, je předkládání národních zpráv různým lidskoprávním orgánům, jež se dále zabývají násilím na ženách v zemi (např. Výboru CEDAW, CIM, GREVIO, UPR). Nejsilnější roli však hrají regionální lidskoprávní soudy, které mohou zkoumat jednotlivé stížnosti. Právě ty svými závaznými rozhodnutími mají významný dopad nejen na interpretaci relevantních práv a konceptů, ale především na životy reálných obětí. V meziamerickém prostoru může MASLP dokonce přímo aplikovat vybraná ustanovení Úmluvy Belém do Pará. Istanbulske úmluvy se není možno dovolat před ESLP. Ten však i přesto formální ochranu před násilím na ženách konzistentně dovozuje z EÚLP i bez vázanosti tematicky specifickým instrumentem. Nakonec jsou významné, byť autoritativně a právně slabší, mechanismy kontroly, jež mají pomocí nezávislých, nezávazných závěrů a doporučení sledovat implementaci příslušného instrumentu (př. GREVIO zřízené k Istanbulske úmluvě, následný mechanismus Úmluvy Belém do Pará MESECVI).

Poslední dimenzi odpovědi označuji jako fenomenologickou. Tím míním faktické působení některých instrumentů jakožto fenoménů na kontext a realitu regionu a jejich projevoování se v rámci právních systémů. Mapování takového působení jsem zúžila na Istanbulskou úmluvu. Tímto postupem jsem reagovala na třetí cíl práce, to znamená detailněji se zaměřit na Istanbulskou úmluvu a na to, jaký může mít vliv na systém jiných pramenů mezinárodního práva i na vnitrostátní úroveň konkrétní země.

Za prvé sem řadím vliv na vnitrostátní právní řády a praxe států, které úmluvu ratifikovaly či o ratifikaci uvažují. V tomto ohledu jsem co do hypotetické otázky vlivu a možného přínosu přiblížila situaci České republiky, tedy země, která úmluvu zatím jen podepsala. Popsala jsem právní úpravu i praxi související s tématem potírání násilí na ženách, zaměřila jsem se na její nedostatky a bariéry, kterým oběti čelí. V této souvislosti tvrdím, že by ratifikace Istanbulske úmluvy (jež se však vlivem nedávného odmítnutí Senátem jeví vzdálená) mohla pozitivně působit na řadu těchto konkrétních praktických deficitů: jako takové oblasti identifikuji především poskytování služeb obětem, sběr dat a zohledňování specifík tohoto násilí a zvláštních potřeb jeho obětí.

Za druhé předkládám, že Istanbulska úmluva již začala „přesahovat samu sebe“ a jurisdikce jednotlivých signatářů a lze sledovat její působení na další právní systémy a prameny v evropském prostoru. Promítá se do práva Evropské unie, která ji v roce 2023 ratifikovala, a výrazně ovlivnila podobu aktuálního návrhu směrnice EU o potírání násilí na ženách. Pokud bude tato směrnice přijata, čemuž v době uzavření rukopisu práce vše nasvědčuje, *de facto* se řada ustanovení

Istanbulské úmluvy stane závazných i pro členské státy EU, jež ji zatím neratifikovaly. Zároveň úmluvu v několika případech využil ESLP jako výkladové vodítko při interpretaci EÚLP v kontextu násilí na ženách. Dílčím, implicitním způsobem tak nepřímo pronikla i do jeho judikatury.

Istanbulská úmluva tedy „prosakuje“ i do jiných pramenů práva, má široký dopad a může nepřímo působit rovněž na státy, jež ji neratifikovaly. Díky tomu je instrumentem, který nejen kodifikoval a progresivně rozvedl řadu pravidel ve vztahu k násilí na ženách, nýbrž zároveň podpořil další posun a vývoj regulace tématu napříč evropským prostorem.

Celkově tak uzavírám, že mezinárodní právo lidských práv komplexně a mnohvrstevnatě kombinuje škálu technik, nástrojů, pramenů a přístupů, jak zajistit ochranu před násilím na ženách. Ta je dovozována různými právními systémy odlišných úrovní, které na sebe nevyhnutelně vzájemně působí, doplňují se a konstruují systém norem a garancí. Tyto normy jsou ovšem roztržštěné, ne zcela přehledné a většinou nedostatečně specifické či závazné, což odpovídá historickému vývoji problematiky a kontroverzím, které ji stále obklopují. Specifické a rozvítené standardy lze najít pouze na evropské a americké úrovni díky regionálním úmluvám. Ty jsou ze své podstaty omezené vlastní regionální působností. Z globální perspektivy tím pádem zajišťují ochranu pouze pro zlomek žen.

Proto mám za to, že vývoj by měl směřovat k rozšiřování specifických, podrobných a vynutitelných standardů a garancí proti násilí na ženách na univerzální úrovni, v dalších regionech a jednotlivých vnitrostátních právních řádech. Cílem by měla být konzistentní, kvalitní a předvídatelná úprava souladná s již existujícími standardy, z níž budou moci těžit plošně všechny ženy. Toho lze dosáhnout ideálně tvorbou nové univerzální úmluvy proti násilí na ženách, sekundárně pak přijímáním adekvátních specifických regionálních standardů na kontinentech, kde doposud neexistuje závazná úprava, případně přistupováním k představeným specifickým úmluvám, jež takový krok umožňují i státům, které nejsou členy příslušných regionálních organizací.

Cesta k zajištění a plnohodnotné realizaci práva žen žít život svobodně, bez násilí tak rozhodně není u konce. Je potřeba stavět na již existujících a funkčních nástrojích, prohlubovat a šířit je, překlenovat jejich nedokonalosti, posilovat koherenci právních systémů a obecně prosazovat ženská práva. To vše je nezbytně nutné ve jménu toho, aby každodenní utrpení žen co nejdříve skončilo a aby všechny ženy a dívky bez ohledu na své bydliště žily a vyrůstaly s vědomím, že pomoc i ochrana existují, jsou na dosah a že na jejich životní zkušenosti záleží.

6. Thesis summary

The dissertation thesis focuses on violence against women from the perspective of international human rights law. It examines how this branch of international law ensures the combating of such violence. It first maps theoretical approaches to how this protection can be granted. This is followed by an analysis of standards and guarantees provided by relevant instruments and mechanisms at both universal and regional levels. It maps general protection derived from existing indirect norms, as well as the specific protection guaranteed by direct regional conventions against violence against women. Special attention is placed on these conventions and compares the Council of Europe Istanbul Convention with the Inter-American Convention Belém do Pará. Subsequently, it focuses on the European context and the practical impact the Istanbul Convention has had and can continue to have on it. It analyses how this convention has influenced developments at the European Union level, especially the directive proposal against violence against women, and how the European Court of Human Rights (ECtHR) deals with it in its decision-making. Finally, it outlines the human rights context in the Czech Republic and reflects on the potential benefits that ratification of the Istanbul Convention could bring in relation to specific Czech shortcomings.

The thesis concludes that ensuring protection against violence against women in international law is a complex, multi-layered process that reflects various doctrinal approaches and combines different sources of law. The most developed protection standards can be found in the European and American regional systems. Here, the benefits of specific binding conventions, whose approach can be considered the most adequate way of ensuring protection, can be observed. Human rights courts also play a significant role in addressing violence against women, thus significantly contributing to specifying states' obligations regarding this human rights violation and to individual victims' chance to seek justice. At the universal level, specific binding regulation is still lacking, and the thesis leans towards supporting the creation of such a global instrument. Eventually, it is necessary to recognize the influence that regional conventions can have. The Istanbul Convention has gradually become a phenomenon that impacts not only its contracting parties but also the jurisprudence of the ECtHR, which increasingly uses it as interpretive guidance, and the EU, which used it as an inspiration for the proposal for a directive against violence against women. It is thus an instrument that has begun to “transcend itself” and offers the potential to strengthen women’s right to a life free from violence within the European continent.